

Zpravodaj

93. JIRÁSKŮV HRONOV

#PROSTEHRONOV

Miroslav Ondra: Žena mě tu trpí

Sdramaturgem, lektorem, hercem, pedagogem, muzikantem a scenáristou Miroslavem Ondrou jsme se pro účely rozhovoru sešli v čajovně. Rozhovor vypukl spontánně dřív, než jsem se stihl oficiálně na něco zeptat, neboť se objevili další tazatelé, kteří první tři dotazy stihli položit za mě.

Mironi, řekni nám prosím, čemu se teď věnuješ?

Já se teď věnuji už asi rok svému novému projektu, který se jmenuje manželství.

Režuruješ?

Je to spíš taková neviditelná dramaturgie.

A nějaké umělecké projekty?

Za chvíli začne sezóna, kdy připravujeme novou inscenaci v Městském divadle Brno. Muzikál *Adams Family*. Těším se na to. A potom inscenujeme s Dodem Gombárem poslední román Kateřiny Tučkové *Bílá Voda* o internačních kláštřích v padesátých letech, to bude mazec.

Ty už máš na Hronově docela historii, že?

Ano, poprvé jsem tu byl jako seminarista v roce 1999 na semináři u Václava Špirita. Pak jsem

na Hronov jezdil dál s nějakými pauzami, protože jsme ve stejném termínu pořádali svůj vlastní divadelně-filmový tábor. Pak jsem se sem probojoval přehlídkovým systémem s divadlem Point s inscenací *Testosteron* a také jsme tu hráli několikrát s Buranteatrem v rámci inspirativního programu.

A nyní jsi tedy lektorem semináře. Jak se ti to stalo?

V roce 2021 jsem musel ze dne na den zaskočít Štěpána Pácla, který se roznemohl, a už mi to nějak zůstalo. Moje žena byla dost proti, protože Jiráskův Hronov vždycky považovala primárně za svůj píseček a cítila mě jako lišku v kurníku.

Ale pozdravíte se, když se tu náhodou potkáte?

Ano, to my se vidíme rádi, pozdravíme se a jdeme si každý po svých pracích a zábavách. Už mě tu začíná trochu tolerovat, ale nadšená z toho není.

Když jsi se sem probojoval se souborem, měl jsi už v té době zkušenosti s lektorováním přehlídek?

Ano, to už jsem měl dost prototování za sebou, hlavně na Valašském křoví.

Jak se ti přijímala zpětná vazba od lektorů, když jsi byl zvyklý stát na druhé straně?

S pokorou, opravdu myslím, že přijímat zpětnou vazbu je úplný základ naší práce. A hlavně si ji

proboha nebrat osobně. Mám dost kamarádů profesionálů, se kterými nemám stejný vkus, ale umíme si říct: „Tvoje inscenace se mi nelíbila proto a proto.“ A to je vzácný dar.

Co je tvou oblíbenou divadelní estetikou? Co máš na divadle rád?

Mám široký záběr, činohru, operu, muzikál, velká plátna i komoňinku. Rád se směju, ale rád se i potrápím na nějakém zajímavém aktuálním tématu. Baví mě, když se to spojí, když si mohu užít zábavu, ale přichází s tím i nějaké zatnutí. Třeba když se přistihnu, že se směji něčemu, čemu bych se smát neměl, nebo když mě donutí změnit sympatie k nějaké postavě.

Odcházel jsi někdy vysloveně uražen?

Ano. Nesnáším nadřazenost, když na mě inscenátoři hledí svrchu stylem „diváku, když to nechápeš, tak se s tebou nemáme o čem bavit“, to mě dokáže vysloveně naštvat. Taky mi vadí ledabyllost...

Zvlášť je-li spojená s vysokou ambicí?

Ano, deklarovaná vysoká ambice spojená s odfláknutou prací a nedotažeností, to mě rozčiluje.

Je něco, co si neseš z amatérského světa do toho profesionálního?

Uvědomění, jak důležitá je hravost. Já začínal v amatérském souboru v Prostějově, který byl naprosto tradiční, ale viděl jsem hravost těch dospěláků, jak si ze sebe dělají legraci, jak si hrají mezi sebou a jaký mezi nimi byl pocit sounáležitosti. Ve všech svých profesionálních angažmá jsem to pak cítil a díky tomu chodím do divadla rád a neříkám tomu „chodit do práce“.

Máš tendenci profesionály posílat na amatérská divadla nebo festivaly?

Někteří na to koukají spatra, ale není jich moc.

Osobně mezi profesionálními a amatérskými inscenacemi nerozlišuji.

pokračování na str. 2

7

pátek
4. 8. 2023

Hier bin ich...

Zpoza horizontu je slyšet hřmění, obloha tmavne a místní občan vstává z lavičky, povytahuje si tepláky až k podpaždí a zachmuřeně ostří na obzor, drtí přitom v pěsti plechovku od piva. Bouře přicházejí od Červeného Kostelce se stejnou neúprosností jako činoherní inscenace od Volyně a únik je třeba zahájit zavčasu. Místní občan se ovšem mýlí – není to bouře, co se valí zkropit jeho kupku sena. Je to Špetlík, který jede na Hronov, má díru ve výfuku a bídě seřízené vstříky. Podél silnice postává místní zvěř, vykašlává saze a přeje Špetlíkovi brzkou smrt. Když ten konečně zastaví na náměstí, několik šroubků pokračuje v původní trajektorii vozu a ze stromu tu ještě chvíli opadávají mrtví ptáci.

Dobry den, Hronove, jsem tu! Jak ten pes, kterého dneska poprvé pustili ven a ztřeštěně pobíhá kolem ve snaze okamžitě očurat sedmdesát tři sloupů a čtrnáct křovisek, tak já tu teď pobíhám od jedné skupinky k druhé a nadšeně výskám nad zjištěním, kolik lidí je pořád ještě ochotno se se mnou kamarádit. Všichni jsou krásní, švitořiví a mají kocovinu. Já se raduji, toto je můj přirozený kulturní biotop, teprve zde jsem opravdu Špetlíkem!

Většina festivalových aktivit začíná tím, že se napijete piva. Tím totiž deklarujete svůj dionýský přístup k čemukoliv, co bude následovat – a to i v případě, že jde o Primátora pokojové teploty, místní tradiční nápoj. Tudiž s odhodlaným říhnutím vcházím do Čapkáče, kam Pražáci přivezli McDonagha. Těším se velmi, že zaplním mezeru ve vzdělání, neb to mé je podobné takovému tomu sýru, který se spíše než ze sýru skládá z mezer v sýru – jenže to celé monumentálně zvrstám, když o pauze vylezu ven, zavětřím jahody, U Gurina ještě zuří šampaňská snídaně (ač je už šest večer) a já mám zkrátka problém se soustředěním, takže úplně zapomenu jít na druhou půlku a teď se hrozně bojím, že mi někdo prozradí, jak *Pan Polštář* skončí. Stud za svůj omyl ovšem necítím, ostatně kdybyste viděli, jak ve Stovce tlačenu zapíjím Bohemkou, dojde vám, že studu nejsem schopen.

Z náměstí do Sokolovny je to prý přinejmenším deset minut svižné chůze, ale není na tom pravdy nic, jde to krásně zvládnout za necelých sedm minut dovolenkovým krokem a vysrkat přitom celé pivo. Zkušeni si nechají poslední hlt až nahoru, mně nezbylo nic a po závěrečném výstupu se mi teď lepší jazyk na patro. Budu vědět do příště, rozšiřuji svůj seznam hronovských life-hacků a taky už vím, že dvojitý česnek na langoše není taková taškařice, jak jsem si původně myslel, protože se divákům v osmé řadě tímto omlouvám.

Jelikož mi teta Voříšková právě přivedla umělecký prožitek, procházím brankou Tritonu spokojený, usměvavý a dav se přede mnou sám rozestupuje – zda je to charismatem mým, či langošovým, to se nikdy nedozvím. Ale že má tritonské víno česnekový ocásek, to mi potvrdil celý stůl, protože dále pijeme kořalku. Kořalku pije

pokračování ze str. 1

Když o divadle mluvím se svými studenty, vždycky tam zahrnuji i amatérská představení.

Je nějaký důvod, proč by měl někdo divadlem nepoliběný jet na Hronov a účastnit se semináře?

Určitě může zvítězit téma. Každý jednotlivec má svá témata a je dobře se na ně podívat z různých úhlů, třeba i prostřednictvím divadla. A pak bych Hronov doporučil kvůli setkávání s lidmi a kvůli té hravosti, které je tu plno. To mě baví i v profesionálním divadle, setkávat se s ostatními tvůrci, zajímavými lidmi. Co je divadlo jiného než setkávání, komunikace? A Hronov je epicentrem, potkáte se s diváky, na diskusích v klubech, večer u sklenky, poté, co dvakrát zabijete Janka. Můžete mluvit o představení, které vás úplně rozlítlo, a kolega, který s vámi před chvílí hrál a zpíval, odloží kontrabas a namítne, že se mu ta inscenace hodně líbila. Pak řešíte, proč vás to bavilo a proč se vám to nelíbilo. U Jiráskova Hronova bych lákal na setkávání a na semináře.

Nutno říct, že tady nejsi jenom kvůli divadlu, ale že tu taky hraješ s kapelou. Kde a kdy tě můžeme vidět?

Ono to vlastně souvisí s jedním tím seminářem.

Herecký trénink II. má podtitul *Herec a rytmus*. Připadá mi, že lektor by měl inspirovat – a seminaristé by měli mít možnost se přesvědčit, že to, co se je snaží učit, také sám používá. Klezmerová kapela, ve které hrají na akordeon, tedy rytmicko-harmonický nástroj, se jmenuje *Létající rabin* a hraje v pátek 4. srpna od 17:15 v parku Aloise Jiráka.

Vedle herce jsi taky scénárista. Myslíš, že je výhoda, když je autor přítomen přímo na jevišti?

Jak v čem. Ne vždy je to výhodné. Pokud autor neoplývá jevištním charismatem, tak to fungovat nemusí, ale pokud ano, tak se to naopak výborně posiluje. Třeba u Divadla Járy Cimrmana není vidět rozdíl mezi autory a interprety. Všichni herci DJC vypadají, že si svůj text mohli napsat. Nebo V. A. D. Kladno. Honza Červený je nejen vynikající autor, ale také charismatický herec. Ví perfektně, co říká, a zároveň jevištně existuje s tématem. Navíc má takové herce, kteří mají tak velké jevištní kouzlo, že soubor má pak charisma jako celek, a to je potom divadelní zážitek. Základem skvělého hereckého výkonu na jevišti je právě to, aby divák nepoznal, že herec není autorem textu, který říká.

Jan Duchek

2

93. Jiráskův Hronov

Děšť pohádky dětem nezkaží

Vparku u hlavního pódia jsem zastihla Michala Kopse, který má spolu se svým týmem na starosti technické zajištění festivalu. Zajímalo mě, jaké to je být technikem na Jiráskově Hronově.

Jak vypadá klasický den technika na hronovském festivalu?

Ráno se sejdeme na šatně v divadle, tam se nasnídáme a poradíme, co je ten den potřeba kde zajistit. Máme tam udělané zázemí. Kolem oběda vyrážíme do parku, kde začneme chystat na pohádku pro děti, která je každý den od tří hodin. Příprava techniky nám zabere hodinku, protože většinu tu máme už nachystanou.

Takže každý večer nesundáváte a neuklízíte úplně všechno?

Uklízí se akorát věci na pódiu, to, co je pověšené, zůstává celý týden. Od tří začíná pohádka, potom se jede podle programu. V parku jsou dvě pódia, která se střídají. Program v parku končí většinou kolem půlnoci.

Máte rozdělení, kde kdo je a co má na starosti?

Ano, jsme rozmístění většinou po třech na všech pěti lokacích a každý se stará o to své přidělené místo. Dohromady nás techniků je kolem dvaceti, plus ještě Dáša Kolínová, která se stará, abychom neumřeli hladu, a má na starost prostor v divadle.

Je pro vás letos dešť velkým nepřítelem?

Docela ano. Kvůli technice, která tak trpí – voda a elektronika přeci jen nejde úplně dohromady. Ale taky kvůli častým přeháňkám nepříjde tolik lidí, protože za deště tu nechtějí stát. Což se jim ani nedivím.

Předchozí ročníky festivalu nebývalo tak špatné počasí?

Nebývalo, že by každý den přšelo. Ale teď se snažíme každý den sledovat, jestli nemáme čekat slejvák nebo bouřku. Za těch dvaadvacet let, co tu jsem, je letošní ročník nejméně deštivý. Co si pamatuji, tak se asi nikdy nestalo, že by tři, čtyři dny v kuse přšelo.

Najdou se odvážlivci, kteří nejsou z cukru, a i přes nepřízeň počasí se na představení či koncert podívají?

Nejméně lidí zůstává na pohádky. Děti jsou připravené a chodí s pláštěnkami a deštníky. Je jedno, jaké počasí je, pohádky jsou vždy zaplněné. Ale musím lidi pochválit, že na špatné počasí jsou často připravení. Nám technikům přeháňky taky nevadí, jelikož to máme zajištěné tak, aby se dalo hrát. Pokud by přišla nějaká velká kalamita, tak už by to bylo horší.

Jak je to s nočním klidem? Na kolikátou hodinu se musel posunout?

Ve dvě hodiny by se hluk v parku měl utnout. Produkce na malém a velkém pódiu končí většinou kolem půlnoci. Stánky, pokud chtějí něco hrát, můžou do dvou hodin, protože v parku je stanové městečko, tak aby se lidi mohli vyspat.

Který z dnů podle tebe bude, nebo byl nejnáročnější?

Byla to sobota, protože hrály dva velké orchestry, letohradský Big band a Novoměstská filharmonie. To bylo náročné, protože ve filharmonii bylo přes šedesát muzikantů a tyto dva orchestry bylo třeba současně nachystat. Big band na náměstí a filharmonie v parku. Do toho nám přšelo mezi zvučkovkou a koncertem, takže jsme museli všechno přikrýt, aby se nic neponičilo. Nakonec si myslím, že se vše podařilo a divák si přišel na své.

Hrálo už na Jiráskově Hronově někdy takto velké těleso?

Asi před osmnácti lety tu před divadlem hrála Kolutova hornická hudba, kterých bylo také okolo šedesáti – teda ona tu hrála víckrát, ale byl to jeden z takových větších koncertů.

Tereza Říhová

i pan Lechnýř a pravděpodobně proto mu přijde rozumné vzít mě na procházku k Lavičce sebevrahů, přičemž mi nikdy neprozradí, proč se ta lavička tak jmenuje, tím vytvoří konverzační napětí, ke kterému přispěje i fakt, že jsem celý od bahna, pač jsem za těch pár metrů stačil dvakrát hodit tygra. Že jsem jak prase, to v té tmě nikdo nepoznal, nepoznala to ani ta dívka, která velkoryse pomíjela fakt, že ne každou větu zvládám vyslovit na první pokus – a ještě mě naučila trik, že když místní ryzlink rozkapeme vodou z hajzlu, vystřelí jeho pitelnost k nočnímu nebi.

Pak se nějak stalo, že mě pan Levínský představil panu Kužilkovi, který mi věnoval jeden ze svých věhlasných monologů – a já s ním, jak si vybavuji, horlivě souhlasil. S čím jsem to souhlasil, to zůstane navěky ztraceno v mlze. Stejně tak jako to, proč jsem se probudil na opačném konci Hronova, než kde mi paní Ondrová vybojovala nocleh, a já se ti tímto, Terezko, ještě jednou omlouvám a slibuji, že tam dneska už trefím.

A tak dnes sedím na Problémovém klubu, jako problém vypadám (a pravděpodobně ze mě i problém táhne) a sním o ideálním světě, ve kterém má René Levínský hustý plnovous, nebe je stále modré jako oči Aleny Zemančkové, veverky na borovicích zpaměti recitují vybrané monology Oldřicha Kužilka a kde já nemám kcovinu.

Martin Špetlík

Autor je osvětlovač a taky trochu čině.

The Giddy Round (USA) This Little World

Seminář CH aneb Cesta hrdiny
Vám přináší motto na každý den.

Motto na pátek:

*Každý dobrý skutek
je dobře odměněn*

3

pátek 4. 8. 2023

Divadelní klub Jirásek, Česká Lípa

Lakomec

Je to těžké, když lidi padají z oken

Režiséra Václava Klapku jsem Roslovil po představení již podruhé v tomto ročníku festivalu. Tentokrát to bylo po hře *Lakomec* od Molièra v úpravě souboru.

Slyšel jsem, že se vaše inscenace potkává s neuvěřitelnou smůlou...

Ze sedmi lidí, kteří hráli na premiéře, dnes v Sále Josefa Čapka hráli dva. Důvodem byla zranění, nemoci, porod. Rodila samozřejmě pouze jedna herečka. Ostatní různě padali z oken, ze schodů, měli srdeční problémy, takže jsme dnes měli pět alternací.

Jak je možné to přezkoušet? To se přece nedá stihnout...

Moc jsme to nestihli, bylo to vidět. Jsme zvyklí na trošku jiné obrátky, než v jakých se hrálo dnešních představení.

Hráli jste Molièrova Lakomce, ovšem text byl jiný, než bývá obvyklé...

Napsali jsme si ten text do pusy, aby byla inscenace o dvacátém prvním století. Upravili jsme si to sami. Většinu textu jsem psal já, ale velký podíl na tom mají i ostatní členové souboru. Když přišli s nějakým nápadem, a ten nápad nebyl proti duchu toho, jak hrajeme, tak jsem jenom zatleskal.

Kolik ve hře zůstalo Molièra a kolik je váš text?

Struktura hry zůstává Molièrova, vývoj všech figur je také jeho. Poznámky, které text aktualizují, jsou naše.

Proč jste si vybrali zrovna Lakomce? Je aktuální?

Potřebovali jsme si po covidu a všech průšvihcích odpočinout, takže jsme si vzali komedii. Komedie máme rádi a Molièrův *Lakomec* je velice dobrá komedie.

Na Jiráskově Hronovu jste pravidelně, loni zde byl Štěpán Kňákal se svojí režii a letos zde máte hned dvě inscenace vy... Máte tedy víc součástí souboru?

Jak jste sám řekl, loni zde byla mladší část souboru. Zdá se, že náš soubor se začíná generačně rýsovat a bude více režisérů, a to je velmi dobře.

Do guláše ještě trochu chilli

Molièrův *Lakomec*, titul natolik profláknutý i mezi diváky, kteří o divadle moc nevědí (díky Františku Filipovskému a jeho televiznímu extempore „kde jsou moje penízky!“), bezpochyby patří do zlatého fondu, s jehož tituly se chce alespoň jednou popasovat asi každý soubor. Je to pochopitelné, nabízí se tu několik výrazných, i když přece jen dost schematických rolí, a odbyt je zaručen. Protože lidi vědí, že Molière = komedie.

Českolipský divadelní soubor Jirásek v čele s Václavem Klapkou se rozhodl s *Lakomcem* pohrát (což ostatně hlasatel na počátku řádně ohlásí). A pohrál si skutečně po vzoru malých uličníků, kteří jsou rozjařeni z toho, že mají prě. Tato naprostá svoboda po vzoru, dej do toho guláše, co ti přijde pod ruku, eklektičnost žánrů, stylů a jazykových prostředků, která původního *Lakomce* zcela dekonstruovala a poté složila do zvláštního surreálního tvaru, ovšem rozdělila diváky do dvou táborů – pro některé tak vznikla nesmírně zábavná, aktualizací nabitá inscenace, pro jiné tvar, nad kterým se Molière točí v hrobě jako vrtule a ne jeden dramaturg se chytá za hlavu. Je fakt, že s klasiky se dá zacházet po libosti, a molièrovská komedie k tomu přímo vybízí. A tak tu najdeme prvky lehce rokokové (u hlasatele), prvky commedie dell'arte propojené ovšem s drsnou hanswurstovskou komikou, kde nestačí pouhé náznaky lascivity, ale celá plejáda sexuálních pohybových klišé a rozmarně vzduchem létajících neslušných výrazů. Podobně se nešetří ani narážkami na současnost, ať už v obecném smyslu (sociální síť, politika, ekonomie), nebo

ve spojení s Hronovem. Prostě, vše je dovoleno. Jak už to bývá, někdy se daří, jindy nikoliv. Možná i nedůslednost ve využití jednotlivých prostředků je součástí této „neposlušné“ inscenace, jako například jen sem tam dodržovaný princip divadla na divadle a zcizování, jehož pravidla v podstatě důsledně využívají jen komické postavy, tj. sluha Čipera a dohazovačka Frosina. Ti mají ostatně nejdělejší prostor k improvizaci – a dá se říci, že ho využívají s přehledem a velkou dávkou energie. I ostatní představitelé mají své jiskrné chvílky, kdy se z hledíště ozývá smích nad povedeným gagem. Záleží ovšem na tom, nakolik se dokážou v ohňostroji nápadů prosadit.

V takové nadvýrobě gagů a slovních i pohybových hříček je samozřejmě kromě originálních nápadů také mnoho osvědčených klišé, která můžou lézt častým opakováním na nervy (za všechny jmenujme neustávající Kleantovo poprskávání kohokoli, kdo se ocitne v jeho blízkosti). V podstatě nejzajímavějším nápadem je interpretace slavného lakomcova monologu o ztracených penězích, kdy režie nechá chudáka Harpagona téměř bez dechu sípat, zatímco monolog za něj odříká neutrálním moderátorským hlasem Čipera. V každém případě: herci si zařídili a smích a potlesk v hronovském Sále Josefa Čapka daly najevo, že mezi účastníky festivalu jsou mnozí, kdo sdílejí stejný smysl pro humor jako českolipský soubor.

Jana Soprová

4

93. Jiráskův Hronov

Houska, maso, houska... houska, houska, houska?

Lakomec v režii Václava Klapky je rozhodně vším, jenom ne pietní inscenací Molièrový komedie. Původní text se řadí mezi charakterové komedie, jež pojmenovávají určitý rys ústřední postavy. Jak ve své klasické knize *O divadelní komedii* píše teatrolog Zdeněk Hořínek: „Charakterová komedie v Molièrově pojetí staví do středu pozornosti jeden význačný dramatický charakter-typ, po němž bývá hra pojmenována [...] Ostatní dramatické postavy (většinou dosti ploché), dramatické situace i zápletky slouží hlavně k tomu, aby se titulní postava mohla předvést v co největší šíři a rozmanitosti svých projevů.“ *Lakomec* potom Hořínek pojmenovává jako „snad nejčistší příklad charakterové komedie.“

Zdá se mi, že režisér Klapka a českolipský soubor z Molièra potřeboval především zápletku: jejich Harpagon (jakkoliv je Karlem Bělohubým hrán s velkým umem a charismatem) není nijak zvlášť dominantní, je spíš jenom jedním z mnoha typů, jež inscenaci zalidňují. Spíš než charakterová komedie v molièrovském slova smyslu je to opravdu *commedia dell'arte*, k níž se tvůrci zcela správně odkazují. A jelikož pravá *commedia dell'arte* neznala dialogické scénáře, dává rozhodně smysl nedržet se dialogů Molièrových, ale přidávat si, ubírat, domýšlet a tak vůbec stavět veselohru spíš na jakési základní konstrukci zápletky původní hry. Prostor potom je i pro časové a místní aktualizace.

A tak tu postavy, zasazené (nejen) výtvarnicí Renatou Grolmusovou do jakéhosi bezčasí někde mezi rokokem, érou hippies a dneškem, jedna druhé vysvětlují, jak se dělá hamburger (mimochodem špatně, špejle s vlaječkou by takhle probodla masovou placku z boku a houska by nedržela), hovoří o sociálních sítích, o covidu, o aktuálním dění na hronovském festivalu, všemožně extemporuji...

Je určitě otázka jednotlivé reprízy, jak to všechno vyjde. Umím si představit, jak nadšené výbuchy smíchu zřejmě provázely reprízu ve Volyni. Na odpoledním hronovském představení byla úspěšnost zjevně o dost nižší*, byť smíchové reakce s postupem času přicházely a jeden výstup sklidil dokonce potlesk na otevřené scéně.

Jenže darmo platné: osobně jsem se párkrát rád zasmál nahlas, ale v úhrnu mi všechno to zgrotesknělé veselí připadlo především rozbíhavé. Asi nejradši bych takovéhle představení sledoval na stagi v parku, bavil se jednotlivými narážkami, možná bych snáz přijal přepjatou stylizaci (která z většiny postav udělá karikatury, na jejichž osudu člověku zvlášť nezáleží), upíjel bych pivo a užil si (ideálně) slunný letní podvečer.

Divadelní sál ale naznačuje vyšší ambici, která v inscenaci očividně je i vzhledem k úplně závěrečnému obrazu. Tehdy zjevně tvůrci chtějí odehrát téma Molièrový komedie, jenže je to tak málo připravené z předchozího průběhu, že je logicky nutné prudce změnit světlo a zároveň pustit jímavou hudbu, aby tragika Harpagonova mamonářského neštěstí alespoň trochu vyzněla. Abych tak parafrazoval onu hamburgerovou scénu: houska fórkou tu nad masem charakterové komedie vítězí tak moc, že je k hledání asi opravdu potřeba tu špejli s vlaječkou.

Michal Zahálka

* Dlužno ovšem podotknout, že proti souboru toho hrálo docela dost – vedle poobědového času a všeobecné festivalové únavy třeba taky diváci, kteří (sami, ve dvojicích i v početnějších skupinách) přišli pozdě a následně si poměrně komplikovaně (a tudíž rušivě) hledali místo k sezení. O opakovaně zvonících mobilech škoda mluvit.

pátek 4. 8. 2023

A co má tedy váš soubor v plánu dál?

Momentálně mám v plánu dát si jedno nebo dvě piva. Ale vážně, budeme něco dělat s Vladkou Zborníkovou, se kterou jsme předevčírem hráli *Maude*, *Lionel a prst Jacksona Pollocka* v Sokolovně. Chceme začít zkoušet jednu věc a co bude dál, to se uvidí. Je to dost těžké, když vám lidi padají z oken a ani v sedmi lidech nejste schopni něco uhrát.

Co tedy máte v současné době na repertoáru?

Kromě těch dvou věcí, které jsme letos hráli na Jiráskově Hronovu, bude Štěpán Kňákal ještě reprízovat inscenaci *S oyloučením veřejnosti*. Mladí také chtějí oživit *Sen noci svatojánské*, inscenaci, se kterou jsme byli na Hronově na konci devadesátých let, a chtějí ji hrát pro seniory v České Lípě.

Honza Šoácha

Popcorn, ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř Svět je v rozpacích

Všechno nad proces je navíc

Rozhovor s Jarkou Holasovou

Jak vlastně vznikla myšlenka na Svět je v rozpacích? Byl na počátku svitavský festival POSED?

Ano, byl. Zadání bylo Inuité. My jsme se vlastně díky tomu zadání dostali ke grónským mýtům a bájím. Myslím, že kdyby to zadání nepřišlo, tak nás ani nenapadne.

Zaznívá tam původní řeč Inuitů?

Ano, je to inuitština, akorát jsme nikde nenašli, jak se to vyslovuje – to, co zaznívá, je z psané formy, nevíme, jak to zní foneticky, tak jsme si to nějak vymysleli.

Ve svých představeních většinou používáte loutky, ale ani práce s meotarem není výjimkou...

Vždycky to vychází z toho, co je potřeba. První nápad byl, že úplně nejlepší by bylo, kdyby to všechno osvětlovala jen tuková lampa, a byly by to stíny. To ale nešlo technicky udělat. A tak jsme zvolili tuhle stínohru. Zkoušeli jsme to, experimentovali a došli jsme ke stínohře, ke kontrastům černá–bílá, den–noc, polární den – polární noc. A ostatní z toho vycházelo.

Tahle skupina je nastupující, nebo už mají něco za sebou?

Oni už chodí spolu od malička, tak od první třídy. Letos jsou v devítce a vinou lockdownu je tam taková dvouletá propast. Takže poprvé byli na krajské přehlídce v loňské sezóně, poprvé vyjeli s tímhle, poprvé byli na Chrudimi a poprvé jsou v Hronově.

Máte kromě přehlídek šanci hrát to ještě jinde?

Snažíme se. Především v Jaroměři, kde zveme hlavně rodiče a známé. Teď máme v Jaroměři nový multižánrový festival Jařinec, tam jsme to hráli. Ale hrát dopoledne je problém, protože děti jsou ve škole a neměly by zameškat. Pro mě jako učitelku je ten proces cíl a tohle všechno je navíc, za odměnu.

Jana Soprová

Upozornění:

Fotografie Ivo Mičkala na této dvoustraně pocházejí z uvedení na festivalu Loutkářská Chrudim, kde se hrálo o jiné alternaci a překoapiově i o jiném prostoru.

Země je na rozpacích

Jestliže jsme se v případě Hany Voříškové, která hrála samojediná svou inscenaci o lovu a hladu obyvatel polárních krajín, tázali, zda je namíste promlouvat o hladovém šílenství, které člověka svede až k tomu, že kanibalsky jí sám sebe (protože inscenace měla rituální rámec a performerka nás vtahovala do nitra vzdálené kultury, jako by byla její), u inscenace teen-age studentů ZUŠ v Jaroměři taková námitka člověka ani nenapadla. Inscenace totiž byla pojednaná jako ztvárnění inuitské legendy o počátku světa i o krizích, které na jeho obyvatele čekají v podobě nedostatku zvěře a hladu, prostředky, které nám věc předvádějí vybranou technikou, ale nevtahují nás do jejího spoluprožívání.

Zvolenými prostředky jsou stínové divadlo, rozehrané na pozadí bubnování a šamanského vyvolávání mladíka (který později vstoupí do příběhu v roli hrdiny, který Královně moře, jíž chybí ruka, učeše vlasy a tím zajistí návrat mořských tvorů, nutných k obživě jeho lidu) a několika dívek, které zpívají a recitují velmi minimalistický text. Dosažení zdánlivě jednoduchého efektu obydlení země Inuity, rozevirající se trhliny v ledu, podmořského světa a nakonec i usmíření a učešání Mořské královny je založeno na práci docela početného inscenačního týmu, který musí v pozadí obsluhovat divákům neviditelné projekční přístroje a množství papírových loutek nejrůznějších velikostí.

Jeden z příběhů o vzniku světa, který sebral Knud Rasmussen, polární objevitel a antropolog, jehož otec byl Dán a matka Grónka, na počátku 20. století, se nemůže vyhnout motivu hladu, protože

výhradně lovecká komunita arktických kmenů žije v neustálém ohrožení svých zdrojů potravy. Ve starých grónských legendách klade nástrahy severním lidem příroda, počasí, které může v kritické chvíli zhatit existenčně nezbytný lov. „Zem se nechce rozprostřít,“ v ledu zeje díra, přes kterou nepřejdou loci za zvěří, a lidé mají hlad.

Inscenace Jaroměřských ale není jen poetickou exkurzí do země Inuitů, sledů, tuleňů a velryb. Je také zřetelně vyslovenou připomínkou, že přírodní procesy ovlivňuje člověk, který si jde za svým cílem někde jinde na Zemi a na nic se neohlíží.

V inscenaci, která je na to, jak vážné téma pojednává, a vzhledem ke schopnostem svých aktérů až příliš drobná, se katastrofu podaří odvrátit činem mytologického hrdiny. V čase globální klimatické změny je ovšem „země na rozpacích“, ledovce tají a loviště ubývá. Učešat vlasy Mořské královny, v nichž se usazuje všechna špína oceánu, už grónský hrdina sám nedokáže.

Když píšu, že inscenace byla na můj vkus až příliš drobná, měla bych asi taky říci, co bych si od ní více přála. Snad aby byla delší, vyprávěla více příběhů k uctění obětavého Knuda Rasmussena i k využití šťastně nalezeného inscenačního jazyka, aby měla delší vyprávěcí linku, která by fakt ohrožení arktické přírody a tím i života jejich obyvatel (obyvatel všeho druhu, nejen lidí) podpořila.

Aby její poselství zaznělo důrazněji.

Alena Zemančíková

6

Ilustrované kázání s magickým okamžikem

Nominace z Loutkářské Chrudimi torpédovala do hlavního programu Jiráskova Hronova environmentální baladu na inuitské motivy *Soět je v rozpacích* od souboru Popcorn. Jde o jeden z tvůrčích kolektivů žáků jaroměřské ZUŠ, jejichž stylově i myšlenkově jednotlícím prvkem a identifikačním znamením je rozpoznatelný režijně-dramaturgický rukopis pedagožky a režisérky Jarky Holasové.

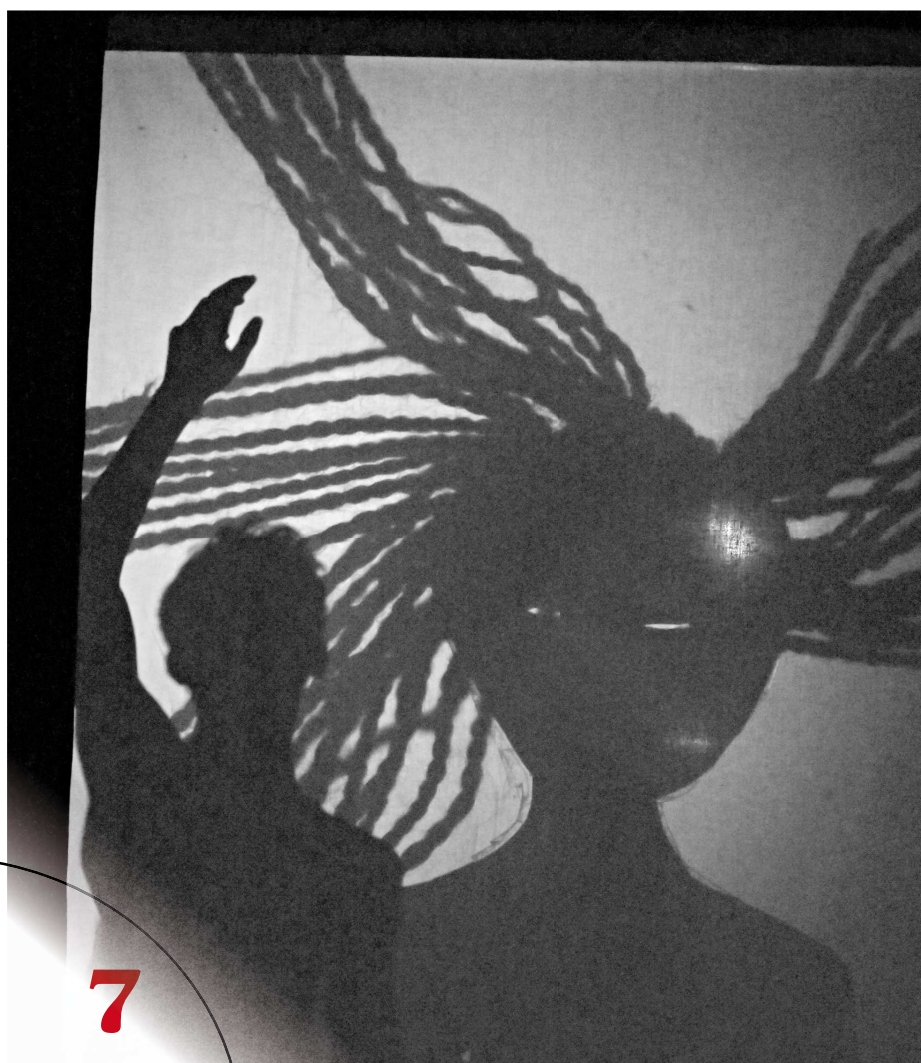
Text inscenace je silně inspirován v první řadě grónskými mýty, v řadě druhé pak zápisky polárního badatele a antropologa Knuda Rasmussena. V celku má inscenace charakter generační výpovědi o dědičné zodpovědnosti člověka za přírodní prostředí, které ho obklopuje a které je jím po mnoho pokolení spravováno či chcete-li ovládáno. Komorní soubor mladých hereček a herců hledá a zkoumá pomocí divadelního tvaru stopy lidské společnosti i své vlastní šlépěje na málo dostupných místech naší planety, až tam, kde bije samotné srdce přírody a kde jsou její nejzranitelnější místa. Ani ta nejsou před člověkem v bezpečí, protože nic není tak daleko, jak se zdá... Prostřednictvím pradávých legend na hony vzdálených západoevropskému kulturnímu okruhu se herečké kolektiv sejde k divadelnímu obřadu, který vyvolá vzpomínky na starou příhodu, kdy Inuité drasticky useknou ruku holčičce visící na ledové kře. Dívka se pak promění

v jeden z přírodních živlů a pomstí se lidem uzavřením moře a mořských zdrojů. V ději plní funkci bohyně, která je krutá, protože *zlé skutky celého lidstva se jako špína zachycují v jejich vlasech*. Prokletí pomine až tehdy, kdy odvážný mladý muž vstoupí do jejího světa a vlasy jí rozčeše. V popředí scény před bílým plátnem sedí do půl těla svlečený herec jako ten, který nás má vyvést ze záhuby. Hraje na perkusní nástroje. K němu postupně z publika přichází v klidném, až obřadně unylém rytmu několik dívek. Společně pak vytvoří rituálně působící půlkruh. Druhá polovina souboru je za plátnem. A spolu s ní i všechno, co na inscenaci považují za zajímavé. Především meotary a výtvarné pomůcky, díky kterým během obřadu vyvolání těžkých vzpomínek ožívají na plátně obrazy z dávných časů. Obrazy jsou působivé a sugerují divákům atmosféru vyprávění, které je jinak nesené poněkud stereotypním přednesem dívek na popředí scény. Stínohra se stává jednoznačně tou silnější stránkou inscenace, když obratně střídá prvky ilustrace s prvky překvapení v obraze. Poučená je práce se světly, která dává vyniknout současně vybraným detailům stínohry a současně živým obrazům obřadiště v popředí hracího prostoru. Sugestivní byl například obraz kresleného negativu nahé bohyně na plátně v kontrastu

s jemně nasvíceným výrazem polonahého herce, rozhodujícího se podstoupit pro lidstvo obět a vyrazit na setkání s živlem.

Jednoznačným vrcholem inscenace je pak magický výjev překročení hranic mezi lidským a nadlidským světem, kdy herec vystoupí z obřadiště a skrz plátno projde do říše nadpřirozena, aby osobně vypletl z vlasů přírodního živlu lidské zlo. Bohužel musím konstatovat, že jde sice o mimořádně silný, ale také jediný tak silný okamžik inscenace. Inscenace, která má vynikající dramaturgický záměr, ovšem v realizaci zůstává na půl cesty, zatěžkána vlnitým slovním projevem, při kterém herečky v popředí scény nepracují dobře s energií a rezignují na bohatší podtexty. Zřejmě je to také záměr a souvisí s obřadním charakterem konceptu. Podle mě je to však cesta do pekel, protože tento způsob komunikace s divákem není dostatečně vtažující. Na závěr dvě dobré zprávy. Jednak rovnováha člověka s přírodou byla, alespoň v inscenaci, opět nastolena. A zadruhé: Soubor tak jasně vyslal optimistický signál o připravenosti nejmladší generace existenciální problémy lidstva řešit a vyzval k přinášení obětí. To není málo.

Luděk Horký

7

pátek 4. 8. 2023

7. ročník LDO ZUŠ Jindřichův Hradec

Bára

V každý z nás je kus divý Báry

O inscenaci Bára jsem mluvila s Annou, Katkou, Kateřinou, Bářou, Dorou a Andreou. Soubor v nejbližší době čekají změny ve složení z důvodu různých odchodů na školy, jak už to tak bývá. Z rozhovoru s dámami se však zdálo, že si toho mají stále dost co říct.

Jak a proč jste si vybraly Divou Báru?

Dora: Upřímně, prvně nám ji vybral František (*František Oplatek, vedoucí souboru, pozn. red.*).

Anna: A pracovaly jsme s tím jako s návrhem, který jsme původně ani neměly převést na jeviště. Ale řekly jsme si, proč to nezkusit. Protože v každý z nás je kus divý Bára, v každý jinak. Řekly jsme si, že to spojíme s touhle dobou a s dobou za Boženy Němcovou.

A jak se vám Božena Němcová četla?

Anna: Je to poměrně krátký text, jenom pár stránek. Takže to šlo, jenom ten jazyk byl chvilka krkolomnej, hlavně když jsme potom psaly scénář, tak největší problém byl najít si přímou řeč, protože tam téměř žádná není. Tak jsme si ho musely buďto domyslet, nebo vybrat části z normálního textu.

Ve vaší inscenaci je dost výrazný ženský kolektiv se všemi jeho klady i zápory. Jak funguje váš ženský kolektiv?

Dora: Vycházíme, občas se nepohodnem.

Bára: Ale není to tak, že bysme se hádaly.

Katka: Mně přijde, že jsme každá jiná, a tak je občas náročný to vybalancovat.

Anna: Ale to, že jsme každá jiná, dělá to divadlo zajímavější.

Andrea: Máme se rády.

Co vás přivedlo k zásadnímu scénografickému prvku – šátkům?

Anna: My jsme se inspirovaly v krojích, chtěly jsme, aby jeden znak měla Bára, jelikož se v ni měníme. Je to taková černá ovce, chtěly jsme, aby byla výraznější. Z toho vznikly šátky, že se dají využít jakkoliv.

Andrea: A chtěly jsme hlavně něco minimalistického, ne celej kostým.

A jak to ve vašem příběhu vlastně dopadlo s Elškou?

Anna: No, ona tam na konci pak už není. Nám to nepřišlo důležité, vrátila se zpátky do vesnice a asi si toho doktora i vzala. Dopadlo to všechno dobře.

Kateřina Prášilová

Šest divých Bár z Jindřichova Hradce

Z Dětské scény jsou v programu Jiráskova Hronova k vidění dvě inscenace, jedna z nich, *Bára* 7. ročníku LDO ZUŠ Jindřichův Hradec, vychází z povídky Boženy Němcové *Divá Bára*. Její příběh je podaný ve velmi zhuštěné podobě, a hlavně s významným autorským vkladem. V prvním obrazu každá z dívek šestihlavého souboru pojmenuje nějakou svoji vlastnost, která je obecně neoblíbená, a přiznává se tak k jisté nekonformitě. Z tohoto exposé lze odhadovat, že budeme sledovat divých Bár rovnou několik.

Zkratkovitá adaptace je traktována velmi jednoduchými prostředky – na natažené šňůře visí šest šátků, pro každou herečku jeden. Zatímco členky davu mají šátky bílé, Bára má červený. Ostatně její chování na kolektiv působí jako rudý hadr na býka. Roli hlavní divé dívky si herečky předávají právě pomocí tohoto jednoduchého funkčního znaku.

Tím nejpозорhodnějším na celé drobnice je již zmíněný posun od výchozí povídky. Z nočního zajetí v márnici, které má Báře být trestem za údajné pohoršování, ale především za její vzdor, je hlavní postava v původní novele osvobozena myslivcem (podobně přízračným, zjevujícím se a mlčícím, jako je ten Viktorčín). V pojetí jindřichohradecského souboru se k cele místo muže dostává celá

ženská polis, do té doby bigotně senzacechtivá, kterou Bářina odvaha a vytrvalost čelí společenskému očekávání v předchozím obrazu inspiruje k odmítnutí zaběhlých vzorců. Jejich společným provoláním, že si už „nechtějí zvykat“, se celý příběh šťastně končí. Zlomky divých Bár se probudí v každé přítomné. A snad i v Elšce, druhý nejvýznamnější postavě, jejíž osud zůstane nedovyprávěn. Přítom je její přítomnost v příběhu nezbytná – bez jejího odporu k nucenému sňatku by nikdy nedošlo k Bářinu extempore vedoucímu k trestu. V inscenaci je rozvinuta linka Elščina pražského pobytu a milostného vzplanutí, o které už se nedozvíme, jak pokračovala, a vlastně by tedy v příběhu vůbec nemusela být.

I přes tuto nekonzistentnost je taková práce s kanonickým textem české literatury v rámci mladého souboru pedagogicky velmi chvilhodná. Zejména v případě Boženy Němcové, jejíž *Babička* trápí řady žaček a žáků základních škol, by tento přístup zásadně pomohl v porozumění jejím tématům a poetice. Jen houšť a větší kapky.

Kateřina Prášilová

8

Obavy dnešních středoškoláků

Soubor z jindřichohradecké ZUŠky sáhl při hledání předlohy do zlatého fondu české literatury a vytáhl z něj Němcové *Dívou Báru*. Nemohu se zbavit pocitu jisté nahodilosti při výběru, a na následujících řádcích se pokusím ukázat proč.

Inscenace je minimalisticky pojatá. Jedinou rekvizitou jsou šátky – bílé a jeden červený, pro každou postavu jeden. Toto rozhodnutí je funkční, šátek zde funguje jako znak, který se, jako každý správný divadelní znak, pohybuje. Není překvapením, že kontrastní atribut patří postavě Báry. V této roli se herečky během představení prostřídají – sdělení jasné, řešení čisté. Jedno úskalí se zde přeci jen skrývá – s výjimkou odvahy, kterou dokázala Bára vtisknout její poslední představitelka, postavy nenesou žádné vnitřní charakteristiky a jsou jedna od druhé k nerozeznání. Situace se pak stávají především popisem.

Hlavní význam nese v této inscenaci text. Dramatizaci povídky, k níž se záhy dostanu, rámuje jakási výpověď, v níž se všichni přiznají k nějaké obavě, strachu. Stejná scéna se opakuje i v samém závěru. Zde zřejmě inscenátoři nabízejí divákovi klíč k po-

chopení celého tvaru. A teď k tomu, co je mezi tím: Protože vše nasvědčuje tomu, že sepětí s předlohou je opravdu úzké, dává smysl podívat se na to, co dramatičtí a předlohu v textové rovině odlišuje – a co naopak spojuje. Společný je bezpochyby jazyk. Středoškoláčky tak mluví lehce archaickým jazykem, používají zastaralé obraty, a tak trochu v textu klopýtají. Tato věrnost je pro mě s podivem, protože s dějem – a především s tématem – se zachází daleko volněji. V inscenaci se akcentuje střet vesnických dívek se světem dospělých, s životem jejich vesnice. Nejvýrazněji se to ukazuje na obavách z (domluvených) sňatků. Toho se předloha skrže příběh Elšky sice dotýká, zdaleka se ale nejedná o ústřední téma. Dějovk končí inscenace u uvěznění Báry, kde nastává zvrat: dívky se staví na její stranu a odmítají podrobit se očekávání, „že si zvyknou, jako si zvykly všechny“ – volí volnost, kterou Bára reprezentuje. Problém vidím v tom, že v předloze je protagonistka do jisté míry obětí předsudků, není ale – tak, jako s tím pracuje inscenace – aktivní bojovnicí proti nim. Onu vnitřní svobodu určují okolnosti a její svérázný cha-

rakter. Navíc si dovoluji připomenout, že (spoiler alert) *Dívou Bára* končí příslibem dvou (vítaných) sňatků. Pokud tedy inscenátoři konkretizují touhu po volnosti jako protipól manželství, narážejí tím do značné míry na limity předlohy.

Uvědomuji si, jak je to celé ošemetné. Vzít materiál a v rámci umělecké tvorby ho přepracovat, nasvítit z jiného úhlu, změnit dynamiku vztahů – to je běžný postup a není na něm v základu nic špatného. Otázkou však vždy je, co tento nový pohled přináší – a tím by mělo být, domnívám se, nějaké vlastní téma. Pochybuji ale, že by hlavní obavou dnešních českých středoškoláků byl zrovna domluvený sňatek.

Nemohu samozřejmě vyloučit, že mi něco podstatného uniklo – v inscenaci i ve společenských změnách. Podle mého si ale inscenátoři vzali z *Dívou Báry* především vnější znaky a vnitřní spojitost s povídkou Boženy Němcové trochu zanedbali. Opačný přístup by možná mohl přinést inspirativnější výsledek.

Jana B. Hnilíčková

Korpus, ZUŠ F. L. Gassmanna, Most *spi–bdi–sni*

Spi–bdi–sni vs. Zastav–nadech– ni–vydechni

Rozhovor s Bárou Gréeovou
Ro inscenaci *Spi–bdi–sni*. Vlastně ani ne tak o inscenaci, jako spíš o jejím tématu a možném přesahu, společně-zamyšleně-vnímavě, a to rovnou z dusně-rozehřáté-čtvrteční Sokolovny.

Na začátek pro pořádek: obdobně jako u Divadla RADAR, tak i s mosteckou ZUŠ F. L. Gassmanna a jejími soubory je to všelijaké – kdo jsou Korpus?

Na ZUŠ máme ročníkové třídy, a pokud děti dramatik bavi, tak mají možnost nastavby. Chodit do souboru. V Korpusu jsou aktuálně čtyři holky ve věku 13 až 16 let. Jako soubor existujeme teprve druhým rokem. Loni jsme udělali první inscenaci o dětství a dospívání, ale to bylo hlavně pro nás – učit se fungovat. Kvůli covidu prošel soubor mj. „personálními“ změnami. Původně se mělo dělat i něco jiného než *Spi–bdi–sni*, na čemž jsme začaly pracovat v lednu. Geneze názvu je... Chcete to vědět? (*úcul*)

No jasně, sem s tím.

(*smích*) Jde o slovo v ázerbájdžánštině, cosi-asi, nějakém-nevím-jakém-uz-jazyce, které znamená most. Má to přehláskované *ö* a *ü* a my nevěděly, jak to pořád všude psát, tak jsme tomu začaly říkat takhle jednoduše. A má to další výhody: k vysvědčení jsem dostala korpusový dort. (*Ano, mohl jsem to gügít, ale proč okrádat čtenáře o možnou lingvisticko-translatologickou zábaavu a kazit tím autenticitu rozhovoru. – Pozn. red.*)

Odkud přišel impulz pro ohledávaná témata? Únava, spánek, snění, tlak...

Přišly s tím holky, ale vlastně asi podvědomě. Na začátku každé hodiny si povídáme o tom, jak se máme, co je nového, a sdílíme zážitky. Dlouhodobě se otevíralo téma toho, že jsou holky unavené. Někdy po covidu totiž některým učitelům trochu hráblo a začali mít pocit, že se musí dohnět a dělat všechno hnedka teďka. Tudíž holky byly v neustálém zápahu a často byly na hodinách v depkách. Snažily jsme se o tom mluvit a řešit to. Pořád se to ale (ne)nápadně vracelo v různých vlnách. Maruška později přišla s problematikou nočních můr, spánkové paralýzy a tak, tudíž jsme tu únavu a spánek začaly ohledávat. Na základě rozhovorů, vytvořených etud a psaných textů – myšlenek i asociací, vznikla vlastně tahle koláž,

Generace Zzzzz

Každý rok (letos již posedmě) připadá na 12. květen den povědomí o problému jménem myalgická encefalomyelitida, který známe spíše pod populárnějším názvem chronický únavový syndrom. Je to komplexní neurologické onemocnění, jehož výskyt se po pandemii značně zvýšil a studie také potvrzují jeho rozmach mezi žáky a studenty. Velká část z nich (více než třetina) ve výzkumech potvrzuje jeho rozmach mezi žáky a studenty. Velká část z nich (více než třetina) ve výzkumech potvrzuje jeho rozmach mezi žáky a studenty. Velká část z nich (více než třetina) ve výzkumech potvrzuje jeho rozmach mezi žáky a studenty.

Tahle chladná statistika jistě nestála u kolébky subtilní inscenace *spi–bdi–sni* mostecké ZUŠ Floriana Leopolda Gassmanna, kterou pod vedením Barbory Gréeové připravily čtyři performerky, žačky ZŠ (nebo odpovídajících ročníků víceletého gymnázia, jak praví propozice přehlídky, z které byly na JH nominovány). Naopak je zřejmé, že tam stála touha této čtveřice, resp. pětice, o tomto palčivém problému referovat z osobního hlediska, vypovídat o věci, která je trápí a s kterou se díky divadlu mohou alespoň částečně vyrovnat.

Inscenace je koncipovaná jako tajuplný nakopávací rituál. Nejprve nás na základě jednoduchého triku s využitím teorie zrcadlových neuronů rozzívají – „unaví“. Poté se skrze drobné situační charakteristiky o každé z hereček dozvíme nějaký osobní detail, z kterého plyne, že jsou v palčivé životní situaci související právě s únavou; a z té je dokáže probudit jen kofein v jakékoliv formě. Poté si po jednotlivých krocích připraví kávu v moka konvičce a povzbuzeny touto světově nejrozšířenější drogou (jediný nápoj, který je konzumován ve větší míře než káva, je voda) propadnou společnému pohybovému raušii dočasné produktivity. Jakmile rauš pomine (a jeho hudební doprovod skladbou dua DVA skončí), dívky se vyčerpají a postupně usínají únavou, nebo naopak znaveny nemohou spát. Jako drobný ornament k podtržení

svých akcí používají čtyři černé stolní studentské lampičky.

Zní to možná banálně a schematicky, ale rozhodně to na ploše zhruba dvaceti minut banální není. Je to soustředěná, detailní a cílená souhra, v které nemá ani jedna z protagonistek navrch. Svoje jednoduché zpovědi formulují srozumitelně a velmi záhy nám navzdory příjemně opojné vůni, která se s přibývajícím vící kávou šíří prostorem, začne být v blízkosti jejich problémů velmi nepříjemně. A to je myslím i jejich cíl. Navíc tuto inscenaci vnímám jako zprávu o životě současných nejmladších generací (tedy Z i alfa) po pandemii, aniž by tento fakt musely explicitně formulovat.

V této souvislosti je vhodné zmínit i kontext bloku, který mostecké představení uzavíralo. Sám jsem jej zhlédl jen jako diptych s jindřichohradeckou Bárou, neboť jaroměřský *Soět je v rozpacích*, první část, jsem jednak nestihnul a jednak již viděl v Chrudimi. Ale právě v jedinečné juxtapozici s dramatikou Němcové *Dívě Bány* snažící se na štěp téměř sto sedmdesát let staré povídky naroubovat problematiku emancipace dnešních dívek, se *spi–bdi–sni* ukazuje jako bytostná a aktuální divadlo dotýkající se nejen nás, ale i těch, které hrají a o kterých se hraje.

loo Kristián Kubák

P.S.: Dovolím si přesto drobné rýpnutí na závěr. Tak nějak je evidentně v Mostě zvykem mrhat suroviny. Už jsme několikrát viděli rozlité litry piva, prosecca i jiných pochutin. Tentokrát se tak trochu plýtvá kávovými zmkry. Je mi jasné, že je tím po představení nejspíš sesbírá a zrecykluje, ale stejně to ve mně vzbuzuje pocit mrhání. Zejména v inscenaci, kde jde o to, že to (zatím) jediné východisko z bezvýhodné únavy je přece tahle pravácká substance.

10

Spánkový cyklus aneb spi–bdi–sni–bdi–spi

Název inscenace *spi–bdi–sni* evokuje spánkový cyklus a hravost zvukomalebných jednoslabik. Čtyři herečky mluví o vlastní zkušenosti s hospodařením s energií, prací pod tlakem a bojem s únavou.

Na jednu stranu káva a kávový rituál jako potěšení, na druhou výčitky, tlak okolí na výkon, nevyžádané rady, které nepomáhají, opakující se rutina a nemožnost nebo neschopnost vytrhnout se z cyklu. Je pití Coca-Coly nebo modrého energetáku vážně stejným procesem jako pití kávy? Jedna věc je přece nabuzení (krátkodobé odvracení únavy, protože není jiné východisko) a druhá zase kávový rituál s přesným postupem přípravy doprovázeným silnou vůní a vychutnáváním.

Symbolická příprava kávy velmi příjemně prostředkovává téma jako materiál, kdy každý pečlivý úkon má svůj zvuk a svoji specifickou hmatatelnost. Čtyři performerky si nejprve na zemi vprostřed vytvoří intimní prostor, do něž si lehnou a obsypou se praženými kávovými semeny. Zrny se prohrabávají, čichají k nim, zkouší jejich zvuk, hrají si s nimi – hřejivý dojem voní jako v reklamách na Jihlavanku. Když pak nalévají připravený horký nápoj do hrnků a linoucí se páru prosvětlují kontra světly z lampiček, jsem přesvědčená, že už ji také musím brzy ucítit. Než se konečně napijí, chladí kávu foukáním a mně je skoro líto, že se nepodaří vůni dofouknout až do publika. Specifický zvuk mletí mlýnku v první fázi přípravy v naší re-príze od dvou hodin překryly zvuky přesunů dívek na správné pozice.

Zároveň mě výsadní pozice přípravy kávy pomocí mlýnku a moka konvičky zarazila. Rituál složený z přesných úkonů při přípravě kávy je sice krásně

obrazný (a dalo by se to zkomplikovat ještě s filtrem a nádobou V60), ale působí vlastně nepatřičně. Představuji si, možná mylně, v jaké podobě kávu dívky běžně pijí (viz objednávané, chuťově přívětivější vanilkové cappuccino, energeták, kola a latté). Černá káva bez mléka a bez cukru mi připadá jako metafora odjinud, ale nemyslím si, že by se nedala přizpůsobit. Co by musely s nápojem udělat, aby pro ně byl co nejchutnější? Proč si nedonést i mléko, cukr, vodu, sušenku? Nebo si uvařit horkou čokoládu? Zajímalo by mě totiž, jak by se vztahovaly k něčemu, co reálně s velkou vážností doma provádějí. Všeobecně srozumitelný kávový rituál by si mohly přivlastnit nebo vyměnit za něco, co je opravdu jejich.

Nelze nezmínit přirozenost projevu všech čtyř účinkujících. Každá z dívek pevně stojí za každou replikou, kterou vysloví. Nenucený výraz bez přehrávání svědčil o tom, že hrají samy sebe nebo si hrají, což zdaleka není samozřejmé vzhledem k ostatní produkci mladého a dětského divadla. Nedokážu určit, jak moc se soubor snažil, aby byly všechny souvislosti jednoznačně srozumitelné, pro mě se čitelnost a nedořikávání ideálně dělila. I v momentech mé nejistoty bylo zřetelné, že samy performerky velice dobře vědí, co za informaci mi chtějí předat.

Ze závěru jsem usoudila, že se dívky nedokážou vymanit z cyklu spánkového deficitu a nedochází ani k žádnému řešení. Pojmenování příčin a vylévaní frustrace se nedostane pod povrch problému a nedojde tedy k hlubšímu zamyslení a vlastně ani k pokusu o opravdické řešení. Možná na to ale bude prostor v dalším díle.

Johana Jurášová

z níž dále krystalizovalo téma. Šlo to vlastně ručně s tím, že holky chodily na zkoušky a v ruce kafe nebo energeták. Jinak by usnuly, protože se v noci musely učit. To, co v inscenaci říkají, jsou vlastní pocity a výpovědi.

Jde tedy o generační výpověď? Sondu do vašich strastí a potažmo závislostí, s nimiž se vyrovnáváte, nebo je to i o poukázání na možnou problematiku?

Myslím, že v rámci procesu to bylo hodně o našem sdílení. Ale ta inscenace už je vlastně zprávou o tom, že je toho na nás hodně, a zároveň to holky vnímají i na sourozencích a rodičích. Vlastně to není jenom tak, že se to týká jich a jejich generace. Mně na tom přijde děsivý, že to začíná už takhle brzo. Pro ně je to zcela normální, takhle v tom žijou, mají to tak všichni. Možná proto je to nakonec obojí – co nejvíc autentická výpověď a zpráva o stavu, který se tak jako děje.

Jaký bylo zkoušení? V nadsázce: únavný, zbledlý a s tlakem na výkon?

Bylo to dost intenzivní, protože jsme byly v časové tísní a chtěly jsme, kvůli zpětné vazbě, stihnout Dětskou scénu v Lounech. Ale myslím, že se to v určité chvíli začalo dobře skládat. Z toho povídání a tak podobně jsme měly hodně materiálu. V Lounech to bylo dost zmatené a taky se nevařilo kafe, takže holky dlouho stály nad konvičkou a ťukaly hrnečkama... (*smích*) Takže jsme to ještě ladily, přidávaly některý momenty.

Dnes mi přišlo, že už to máte vychytané a má to svůj čas a klid.

Je to vždycky trošku překvápko. Záleží, jak Anička nastaví plamen. Ale nějak si to celé užíváme a myslím, že to máme všechny rady.

Přišly jste během procesu na nějaké figl? Dá se něco dělat, nebo je potřeba smířit se s tím, že: „it is what it is“? Realitu přijmout, zkusit to třeba jinak, anebo je to pomyslný vlak, kterej jede a jede?

Na figl jsme asi nepřišly, jak z toho vystoupit. A u holek je to ještě specifický díky tlaku školy i rodičů, a to moc nejde korigovat a usměrňovat. Požadavky jsou sice vysoký, ale je dobrý vést sám sebe k tomu, abych se zastavil a trošku nadechl-vydechl-odpočivil. Je to ale hrozně těžký. Sama se to učím. Minimálně je dobrý nad tím přemýšlet.

Myslíš, že s věkem je to lepší? Přejímáme zodpovědnost sami za sebe a přejímáme i ten tlak, který už si vytváříme sami. S tím se přece dá pracovat...

Myslím, že asi jo. Najednou jseš to ty sám, kdo musí změnit naučený návyky. A hodně to pořád ještě souvisí s covidovým doháněním a všeho-stíháním. Je to téma nás všech.

Lukáš Křížek

Suchdolský divadelní spolek SUD, Suchdol nad Lužnicí *Za pět minut dvanáct*

Pohádkové sci-fi: žánr pro vzdělá- vání i zábavu

Rozhovor s režisérkou Suchdolského divadelního spolku Lenkou Chaloupkovou.

Začnu „nečekaně“. Co vy a žánr sci-fi?

Překvapivě: máme ho rádi. Jde o fantastickou možnost, jak komentovat současné dění bez uchylování se k prosté popisnosti. Zároveň ale, abychom byli originální, tak manžel (*scénograf Vít Chaloupka – pozn. red.*) měl skvělý nápad, že to uděláme jako klasickou pohádku o princezně sežrané drakem. Tu jsme pak obohatili o astronomické vtípky.

Inspirovali jste se popkulturními nebo i jinými díly s podobnou tematikou?

Od začátku jsme chtěli být originální, protože text je autorský. Ale samozřejmě, že v dnešním světě je člověk inspirován, i když by třeba nechtěl. Protože jsme hráli navíc pro školy, tak v tom byl ještě vzdělávací podtext. Jako součást programu jsme vytvořili odkazy na jednotlivé vesmírné objekty, kde je vysvětleno, co přesně jsou. Od pedagogů máme pak dobrou zpětnou vazbu, že s tím materiálem pracují a vtípy dopomáhají k zapamatování různých pojmů – jako například kvantové skoky a podobně.

Jak inscenace vzniká, kolik toho už musíte mít vymyšleno předem?

Když předáváme myšlenku nové inscenace souboru, tak máme hotový scénář. Máme navíc málo herců, ale ti jsou zase stabilní, tak jim to rovnou píšeme na tělo. Manžel je scénograf a věnuje se světlu, takže i to je promyšlené. Nutno však přiznat, že jsme pořád amatéři, spoustu věcí proto nejsme schopni odhadnout a teprve v průběhu zkoušení zjišťujeme, co funguje. Pevnou složkou je také hudba. A jestli můžu zmínit, tak jsme ten scénář ještě trochu přepsali i pro rozhlas a v září se to bude natáčet. Takže pokud se to někomu líbilo, může se na podzim těšit na upravenou rozhlasovou verzi.

Na amatérské poměry tušíte poměrně mnoho dopředu, jak dlouho pak takovou technicko-vizuálně a výtvarně bohatou věc trvá „vyrobít“?

Nám se osvědčila metoda, že buď to uděláme za půl roku, nebo nikdy. (*smích*) Byli jsme i v módu

Punková spektakulárnost naivní sci-fi pohádky

Představení suchdolského souboru předcházely různé zvěsti. Fotografie z programu slibovaly bizarní zážitky a vrabci na střeše redakce tvrdili, že to ještě dalece přesáhne naše představy. Nebudu lhát, stalo se. Viděla jsem dnes v Jiráskově divadle cosi, co by mě samotnou potěšilo, snad i celkem pobavilo, ale mohutnost reakce 350 diváků z 390 způsobila neméně mohutný zážitek. Všichni se dobře bavili nad funkční absurditou postavenou na srozumitelné analogii našeho světa s fiktivním vesmírným mikrokosmem, která byla navíc dotažena do nečekaného maxima. Scénář sci-fi pohádky si napsali inscenační Lenka a Vít Chaloupkovi sami. Princezna po smrti otce zdědí zchudlou zemi a malého robota, který má dle *Manuálu na řízení království* pomoci princezně s jeho obnovením. Doporučení *Manuálu* a princeznin odpor k nim způsobí katastrofu (princeznu sežere černá díra), kterou pak robot i přes různá úskalí po zbytek pohádky řeší. Mnohá zákřuta, do níž dokážou manželé Chaloupkovi svoji zápletku dovést, je očekávatelná asi jako dopsání všech recenzí Zpravodaje před půlnocí. Mimo Mlhovinu silně evokující pozemské lesní bludičky, Rudého obra, který ze žárlivosti přebíral trochu labilní Bílé Dítě Trpaslíka, a Černé Díry, která se zajímá jen o to, co by mohla sežrat, figuruje nakonec v příběhu telefonní spojovatelka, která sice všechny životně důležité hovory s princeznou přerušuje, zato ale poskytne souřadnice černé díry a jedině, po čem touží, je slyšet žádost o ruku přes telefon. Cesta robůtka za záchranou princezny připomíná strukturu videohru typu skákačka (doporučuji např. *Alex the Allegator*), včetně tří epických soubojů sežraných podle náročnosti protivníka (a tedy epičnosti souboje) a včetně skákavých přesunů robůtka mezi scénami v kosmických botách, které neustávají v kosmickém blikání. Správná sci-fi pohádka zprostředkuje i morální ponaučení a my odchá-

zíme s humanistickým poselstvím, že umělá inteligence není tak dokonalá, jak bychom si mohli myslet, a ne vždycky vyzraje na zdánlivě nedokonalou, emocemi ovlivněnou lidskou intuici.

Maximum kreativního potenciálu tvůrci vynaložili na zhotovení scénografie, kostýmů a technických efektů low budget výroby (dominujícím materiálem scény je igelit, bublinková folie, alobal a plast). Krása nespočívá ve funkčnosti, ale v nápadu a designu „ručně a s láskou dělaný“, jako se dělají rekvizity a kostýmy na dětský tábor. Několik různých projekcí hvězdné oblohy a mlhovin, zavírání opony jako smrtící objetí mlhoviny, kouřostroj a štychy – technologie ale není použita jenom k ilustraci – kromě živých herců jednu z postav zastupuje nahrávka (Spojovatelka), jednu ženský hlas v mikrofonu (Manuál), a jednu dokonce nahrávka, projekce a opona (Mlhovina). Trojlenná kapela doprovází účinkující nahrávkami a živou hudbou, třeba v podobě vesmírné varianty nějaké z pozemských písniček typu kočka-leze-dírou. Kostýmy typových postav jsou postaveny na barevné symbolice – dvě protikladné síly černá a bílá, dva červení agresori a růžová princezna, kterou zachraňuje zlatý hrdina.

Již po několikáté za festival by se mohla vkrádat otázka, jestli je opravdu tohle všechno potřeba, protože doslovnost, ilustrace a popisnost kraluje tvaru. V tomhle případě potřeba je. Protože v opulentnosti a punkové spektakulárnosti a přitom naivitě a prostoduchosti to celé spočívá. Konec poslední scény představení se buď nemohl odehrát kvůli hřmotnému potlesku, nebo se tvůrci rozhodli evidentní konec prostě nedoříkávat. Za umný stříh i za svižnou inscenaci suchdolskému souboru vřelě díky.

Johana Jurášová

12

Černé díry mají vlasy

Současné české žánrové drama aby člověk vsutku pohledal. Všichni dramatici a dramatičky pořád řeší nějaké globální, psychologické nebo rodinné problémy, žertují na témata mezilidských vztahů, stárnutí nebo politiky, ale pořádnou pokleslou literaturu pro divadlo dnes píše málokdo.

Jinak je tomu však v Suchdole nad Lužnicí. Principálové tamního divadelního spolku SUD Lenka a Vít Chaloupkovi se okrajových žánrů vsutku nebojí. Za sebou mají dramaturgie Poláčkových příběhů kouzelnických bratří *Eduard a Francimor* a Verneova vědeckofantastického románu *Honba za meteorem*; já osobně jsem již měl tu čest setkat se s doylovským apokryfním detektivním dramatem *Sherlock Holmes: Zrození zla* a týden před začátkem letošního JH měli v suchdolském KC premiéru s westernovou komedií *WES*. Tu však ještě nikam z Třebońska nevyvezli, na letošní Hronov se proboujvali se sci-fi pohádkovou eko-groteskou *Za pět minut dvanáct*. (Víc žánrové už to snad být ani nemůže.)

Apelativní příběh o princezně-planetě Gala (vzhledem k tomu, že reprezentuje Zemi, je jistě její jméno myšleno jako derivát paradigmatického Gaia), která trpí nedostatkem přírodních surovin a znečištěním a kterou zdánlivě může zachránit jen blízký poměr s jinou planetou, zní skutečně jako triviální ekoteroristická agitka. Zejména když se opravdovým zachráncem stane její vlastní souputník, rozumná vševědoucí entita Menor, malý mozek (lidstva), který se umoudří a rozhodne se, že svůj chladný vztah ke Gale obrátí v lásku a pochopení.

Jenže ono to tak jednoduché není. Autoři a inscenační si velmi zkušeně a poučeně pohrávají s pohádkovými principy a logikou (více viz Hnilíčková, Jana: *Prozření starého mrzouta* a Kubák, Ivo Kristián: *Ve světě sněhu a magorů* in: Zpravodaj 93. JH

č. 4/2023, str. 6 a 7. Hronov: KIS. ISSN neuvedeno, dostupné online). Nechávací Menora projít pouť za svojí láskou vesmírem, potkat několik personifikovaných reálných kosmických těles (planety, černou díru, rudého obra a bílého trpaslíka) a několik bytostí neexistujících (intergalaktická telefonní spojovatelka a bílá díra), splnit ty správné úkoly a dostat za to ty správné odměny, aby se předivo příběhu neubíralo příliš přímočaře a hrdina mohl projít svojí zásadní proměnou. To všechno se děje za použití replik a dialogů, jejichž vtip je založen většinou na záměně pojmů antropologických v běžných větech za pojmy technologické nebo astronomické. A také za použití trashové estetiky výpravy, ve které bublinková fólie slouží jako zadní prospekt, případně kus ohebného izolovaného hliníkového potrubí nahradí svatozář fiktivní bílé díry. Prostě jako výpravný hollywoodský velkofilm s rozpočtem 7 dolarů. Celý tenhle podivný cringe je doplněn často doslovným karikovaným hecťvím a odkazy na popkulturní sci-fi fenomény (např. robot Menor je stylizován kostýmem i pohybem do androida C3P-O z Lucasových *Hoězdných válek*).

Inscenace je to podivná. Tři čtvrtě hodiny pomrkává do publika a drží divákovu pozornost, neboť sotva skončí jedna absurdní situace, přebije ji jiná, ještě absurdnější. Jenže estetikou, hereckým projevem i zvukovým designem a doprovodem je v něčem nesnesitelná a poselstvím trochu zbytečná: přijmeme-li totiž můj výše uvedený rozbor, je to přesvědčování přesvědčených – samozřejmě že Zemi musíme zachránit my sami! A tak alespoň z hlediska relativistických teorií přináší zásadní obrat: vyvrací totiž explicitně prezentovaným důkazem padesát let starý teorém Johna Archibalda Wheelera, že černé díry nemají vlasy.

Ivo Kristián Kubák

13

pátek 4. 8. 2023

delšího zkoušení, ale tam už se ztrácí energie. A ta je, například u sci-fi, velice důležitá. Radši si dáme deadline, protože ještě máme svůj festival Suchdolské divadelní léto a tam musíme vždy něco předvést, což nás drží nad vodou. (smích)

Za pět minut dvanáct je náročná záležitost. Jak se vyrovnáváte s prostorem?

Těžce. (smích) Ono je hloupé, že jak je to vzdělávací, chtěli bychom hrát pro školy, ale současně je to technicky obtížné a místa, kde to lze hrát, jsou tudíž omezená. Ale musím pochválit herce, že jsou přizpůsobiví – a hrajeme i tam, kde to vlastně hrát nemůžeme.

Máte záložní plán, když vás technika zradí?

Robot má do svých funkcí přidanou větu: „Selhání systému“. Ale naštěstí jsme to ještě nikdy nemuseli použít.

Lukáš Křížek

Hrome, Hronove, tady mě máš!

Většina z vás mě vůbec nezná – a tak si, milé a vážené čtenářstvo, jistě kladete otázku, proč byste měli věnovat svůj drahocenný festivalový čas článku od naprosto neznámého a nic neříkajícího autora, jakým jsem já.

Odpověď je velice jednoduchá. Proto! Tedy, právě proto. Hluboké rozborry inscenací, detailní pohledy na používané herecké prostředky, fundovaná kritika dramaturgií, zamyšlení nad technickými prvky... tak to vše je přesně to, co se teď nedočtete. Ale pokud vás zajímá první pocit z Hronova neobyčejně obyčejného člověka, který se ve vodách amatérských pláců posledních cca pět let a až ta letošní flow ho zanesla na zdejší ostrov kultury, čtěte dál. Navíc: dočetli jste to až sem a prokázali tak notnou dávku odvahy a byla by škoda, pokud byste to teď měli potupně vzdát (manipulace? To se dozvíte až na konci).

Ale abyste neřekli, že se tu za něco anonymně schovávám (vy, co mě přeci jen znáte, víte, že to samo o sobě je téměř nemožné), dovoluji mi, abych se představil. Jsem David, toho času seminarista a pronávštěvník Jiráskova Hronova.

Se smutkem musím přiznat, že jsem přišel o slavnostní zahájení, ale o co se snažím nepřijít, jsou všechna představení, seminář Herecký trénink, diskusní kluby, iluze a rozum.

Tuším, že většina z vás má Hronov za své letní sídlo již mnoho let, a tak si s rozumem a pečlivostí vybírá, čemu chce věnovat svůj čas (a že toho není málo). Já mám jako nováček zatím jednoduchý klíč. Chci všechno! Jsem jako houba a chci nasát vše, co jen jde a co mi časový rámec, zvaný den, dovolí. Takže po semináři běžím na Problémový club (i když vím, že nic nevím), všechna představení hlavního programu, a když to jde, tak i Klub rváčů (tam se porvat s názory nebojím). Jen na noční hloubání v Tritonu jsem ještě nezavítal. Mám trochu obavu, abych se... nezformátoval. Ale věřím, že i na tento průzkum letos dojde, abych si mohl při východu slunce na schodech Jiráskova divadla odškrtnout další položku ze seznamu: Co se musí zažít na Hronově. Nové přátele, jak věřím, už mám (snad zůstanou i po přečtení), v Palermu mě oběsili, na světýlka se chystám dnes a zbytek... zbytek se uvidí. Co nestihnou letos, dohoním v letech dalších. Je pro mě naprosto neuvěřitelné, jak intenzivní to tu je. Víím, že nepiši nic nového, ale jsem toho plný a chce to ven. Jiráskův Hronov je pro mě kulturní oáza uprostřed chaosu běžných dní. Škoda jen, že se objevuje jen na omezený čas a že jsem jeho kouzlo objevil tak pozdě (ale našťastí přeci jen ano!). Trochu závidím vám všem, co máte roky náskok. Čert vás vem! Můj čas v čajovně uplynul a já musím běžet (ano, i já občas popoběhnu) na představení. Takže pokud budete chtít vědět, zda a co se mi povedlo letos splnit, či to, jaký byl letos můj první Divadelní Piknik Volyně, pak určitě mrkněte na Divadelník.cz (a nebojte, já tam mám články jen dva a ostatní tam psát umí).

Tak ahoj v divadle.

David Skrbek

Latentní maňásci

Demokracie je diskuse, pravil prý TGM. A upřímně, je to jeden z těch citátů, o kterých se naopak moc nediskutuje. Argumentovat je můj denní chleba a nebudu zastírat, že mě to baví. Účelem diskuse, třeba i vzrušené, je v tomto případě přiblížit se pravdě, a ne mrštit po protějšku vázu po tetě a po tetě cizí koťátko. Tuze by se mi líbilo, kdyby na světě panovaly soulad a harmonie založené nikoli na módě, davové psychóze, či klackem vnucené ideologii, ale čistě na naší poznáním poučené shodě.

Jenže naše povědomí o světě je pro jakoukoli širší shodu patrně nedostačující. Pomineme-li lidi, kteří se s pokusy o poznání ani neobtěžují a názor mají rovnou, nezbyvá než klást otázky. Často i otázky, jež ohmatávají pilíře, na nichž stojí leckterý domeček našich přesvědčení. Mířit i na fundamenty, o kterých se mnohdy bojíme vůbec uvažovat. Nemůžeme-li tak činit bez obav, musíme tak činit s obavami.

Víme víc a víc. Pryč je devatenácté století, kdy se poznatky množily jako králíci, dnes už se množí jako bacily. Propojují se, stávají se komplexními a otáčejí se ve více prostorech, než si umíme představit. Cokoli jednoduchého sice zůstává intuitivní, ale stalo se definitivně nepravdivým, protože věc je nakonec vždy složitější a ďábel se skrývá v detailu.

Na letošní Loutkářské Chrudimí jsem se stal frekventantem semináře Maňásek. Dočista mě to uhranulo. Svět, kde akce nechává dialogy daleko za sebou. Bere vám jiný maňásek kastrůlek? Vžum a máte v ruce paličku. Nejde o nedorozumění? Není jednání druhého maňáška produktem sociokulturního znevýhodnění? Je výhradní vlastnictví jídla eticky obhajitelné z pozice... tou dobou už má druhý maňásek třetí ránu paličkou a je vyřízeno. Je to tak neuvěřitelná duševní úleva, že by se jeden málem nestyděl.

V amerických primárkách roku 2016 se guvernér státu Florida Jeb Bush ucházel o post prezidenta USA s jednoduchým a průrazným sloganem: „Jeb!“. Nechápu, že ho nezvolili.

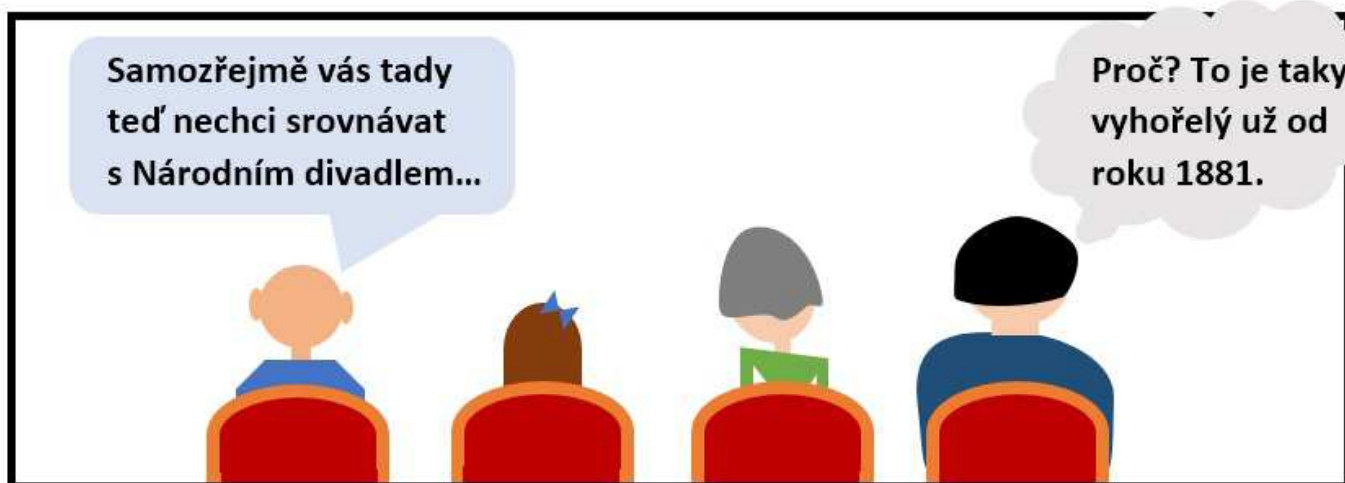
Jan Duchek

14

93. Jiráskův Hronov

autor FAGI

Vin-Win

Milé vinice, milí viníci, hlásíme se vám z Čapkáče.

Na myslí vzpomínku na vynikající Rulandské šedé (viz Zpravodaj č. 2), vjeli jsme do Čapkáče jako šneček (s velkýma očima a smykem po vlastní slině). Co na tom, že cabernet se nepíše „sou-vignon“, stejně jsme si ho poručili. Slečna ucho-pila sklenku a jako maňásek zmizela kolmo pod barem, odkud se bleskově vyloupla s nalitým ví-nem. Vůbec tedy netušíme, zda ho načepovala z krabice či nabrala z kýblu pod dřezem, a tak vám o charakteristikách vína můžeme říct jen to, co jsme sami poznali. Např. že je silně podchlaze-né, což je u červeného smrtelný hřích.

Na vinně-žurnalistickou praxi se tentokrát při-dala praktikantka Zuzana. Víno bylo testováno na lidech.

Cabernet Sauvignon

suché

2 dcl za 48 Kč

Barva: jasná červená řepa, Hanka Voříšková by měla radost; gradient působí poněkud vodově a nespojitě

Viskozita: nízká, víno dobře stéká po skle a rychle vytváří obrazec oponky, což na divadelním festiva-lu kvitujeme kladně

Vůně: zemitá, se slabounkým závanem chlóru, postupně se mění na neomylně kávovou; prakti-kantka Zuzana dodává, že jí přijde na vůni slané, prý jako napít se v moři nose

Chut: zelenina víno pronásleduje i v chuti, natrpk-lost a nižší aciditu provází zřetelně brukvovitý bu-ket (tzv. bruket)

Verdikt: Celkově se dala kvalita vína velmi dob-ře odezírat ze tváře praktikantky. Po přivonění jí výrazně zacukal mimický sval pod levým okem a obočí se seběhla ke kořeni nosu. Čelist se za-dumaně vydala doprava, jako když psací stroj dopisuje řádek. Letmý pohled nenaděšených očí. Napití. Obočí letí čelem nahoru a hned se zase sráží těsně nadnosem. Horní ret stoupá nepra-videlně v opovržlivé lince. Je to jasné, tohle víno sáhlo po jednašedesátém bodu, ale nedosáhlo.

60 bodů ze 100.

Saskiino okénko aneb 4. srpen v dějinách

Před 160 lety byla v Turčianském sv. Martinu založena Matica slovenská. Udělali bychom na to nějaký vtíp, ale zavánelo by to kulturní apropriací.

Před 148 lety zemřel Hans Christian Andersen – a generace dětí tím ušetřil spousty dalších traumat. Děvčátko se sirkami už ale neodčinil.

Před 100 lety se narodil významný rakouský literární teoretik Franz Karl Stanzel. Pokud neumřel, slaví narozeniny.

Před 31 lety se narodil významný český redaktor Zpravodaje Lukáš Křížek. Ten slaví narozeniny docela určitě – a my s ním.

15

pátek 4. 8. 2023

HRONOVISIONS 07

Jak bude vypadat Jiráskův Hronov v bližší či hodně vzdálené budoucnosti? Člověk nikdy neví, a tak jsme udělali interview s umělou inteligencí, ta ví všechno. Nebo se tak alespoň dovede tvářit. Položili jsme tedy několik otázek na téma Jiráskova Hronova a budoucnosti a v každém čísle vám přineseme některou z odpovědí. (S ChatGPT hovořil a editoval Jan Duchek. Autorizováno.)

Jistě jsi viděla inscenaci Neuronový tanec, můžeš mi na ni napsat recenzi?

Neuronový tanec je impresivní a inovativní divadelní inscenací, kde se symbióza umění a neurovědy dostává do ohromujícího souladu. Nebinární umělec z Divadelního kroužku Záhadných Šeptand nás uchvátí především svou transformací herectví a postmoderním přístupem k divadlu. Představení rozpoutává symfonii neuronů, kdy se tělesné projevy spolu s virtuální realitou snoubí do fascinujícího tanečního dramatu.

Choreografie tvoří složitý vztah mezi tělem a prostředím, kde umělec tanečními pohyby mapuje dojmy a pocity, zatímco neurovědní elementy hrají roli v jejich interpretaci. Citlivě propojená zvuková krajina s použitím binaurálního záznamu navozuje divákům dojem, že jsou přítomni na každém kroku. Tento intenzivní vjem prohlubuje účinnost inscenace, neboť zesiluje spojení divadelního prožitku s emocemi a myšlenkami.

Kromě toho je použita prostorová projekce srozumitelným kódem, skrze něj uvádí diváky do vizuálního světa snů a vzpomínek. Tento technologický vrchol posouvá hranice možností scénografie, umožňuje tvořit přechody mezi realitami a nutí diváky zamyslet se nad rozhraním skutečnosti a iluze.

Neuronový tanec je odvážnou výzvou ke zkoumání divadla v kontextu moderních vědeckých paradigmat a k nalezení nových dimenzí herectví a uměleckého vyjádření. Divadelní kroužek Záhadných Šeptand nám otevřel cestu do odvážného světa, kde se spojuje tělo s myslí a technologie s uměním, čímž nás zasáhl do samého srdce.

/zah/

PROGRAM

Pátek 4. 8. 2023

HLAVNÍ PROGRAM

14:00 / Malý sál Jiráskova divadla / 120´
Problémový club (PC)

17:00 / Malý sál Jiráskova divadla / 120´
Konference – Mezinárodní kolokvium
(HE)ART BEATS! PRO DIVADLO

16:15 (B) a 19:30 (A) / Jiráskovo divadlo / 50´
D.R.E.D. Náchodsko-Pražsko-Kladsko / *Totouání*

14:15 (A) a 17:30 (B) / Sál Josefa Čapka / 130´ (P)
DS Klas Klášterec nad Ohří / *Saturnin*

20:30 / Sál Josefa Čapka / 60´
The Giddy Round, USA / *This Little World*
[*Tento malý svět*]

17:00 (A) a 19:30 a 22:00 (B) / Sokolovna / 70´
Ochotnický spolek Žumpa Nučice / *SEX*

22:00 / Malý sál Jiráskova divadla / 120´
Klub divadelních rváčů (KDR)

DOPROVODNÝ PROGRAM

15.00–15.35 / park A. Jiráska – velká stage
Divadlo DRAK /
Červená Karkulka / ЧЕРВОНА ШАПОЧКА

16.00–16.45 / park A. Jiráska – malá stage
Divadlo Milana Štastného / *O Koblížkovi*

17.15–18.30 / park A. Jiráska – velká stage
Létající rabín / koncert – klezmer

18.45–19.45 / park A. Jiráska – malá stage
Divadlo 301 / *Dřez – improvizace*

20.00–21.00 / park A. Jiráska – velká stage
KoALA party band / koncert

21.15–22.15 / park A. Jiráska – malá stage
LUNETRDLO / *Raketový vzostup Anči Zbijačky*

23.00–00.00 / park A. Jiráska – velká stage
Jay Zen / koncert – progressive-power

Zvířátko na konec

Holub

Na větvičku stoupňák
špatně holub doupňák
Už nevrká z hlohu
vyvrknu si nohu

Eva Blondýna Suková

Mezinárodní kolokvium (HE)ART BEATS! FOR THEATRE

Hronov, 31. 7.–4. 8. 2023

Mezinárodní odborné kolokvium zaměřené na výměnu informací a zkušeností v oblasti divadelní kritiky a vzdělávání v oboru, se zřetelem na amatérské divadlo v Česku a na Slovensku. Chceme posílit síť profesionálních lektorů a porotců (také kritiků), kteří mohou působit v obou zemích a pokusit se definovat práci porotce amatérské divadelní inscenace, určit specifika, psychologické zázemí, problémy a překážky. Kolokvium doplní vzdělávací a rozborové semináře festivalu Jiráskův Hronov.

Program / Pátek 4. 8.

Umelecká divadelní kritika v obou zemích, její problémy a nové výzvy.

Radmila Hrdinová – CZ

V úvodu svého příspěvku se krátce dotknu smyslu a poslání umělecké (divadelní) kritiky i obecných otázek s kritikou souvisejících (moc a působivost kritiky, subjektivita a objektivita kritiky, adresáti kritiky – umělci na jedné a diváci/čtenáři na straně druhé, osobnosti kritika a jeho dispozice pro toto povolání).

Martina Mašlárová – SK

Kritika, respektive reflexia tvorby, je v zdravo fungujúcim umeleckom prostredí dôležitou a potrebnou súčasťou umeleckého ekosystému. Aká je ale v súčasnosti pozícia divadelnej kritiky v česko-slovenskom divadelnom priestore?

ZVEME NA PC

Fenomén Molière / Odbrojující divadlo / Globální klimatická krize v české pohádce / Jak čist moderně a aktuálně klasickou předlohu / Kofeinové dětství
Od 14:00 na malém sále Jiráskova divadla.

ŠKOLA REŽIE

Amatérská divadelní asociace chystá na leden 2024 spuštění přihlášek na další běh dvouleté Školy základů činoherní režie (2024–26). Škola nabízí systematické vzdělávání do hloubky a v souvislostech a je určena všem zájemcům o vzdělávání na poli činoherního divadla. Vyučujícími jsou renomovaní odborníci z řad profesionálů. Na webových stránkách – www.ada-divadlo.cz – budou postupně zveřejněny podrobnější informace. Aktivity ADA může také sledovat na facebooku, kde nás najdete pod názvem organizace.

Odposlechnuto

- Když jsem byl na semináři Rudolfa Felzmana, tak nám říkal, že herec má mluvit tak, aby byl slyšet i na druhém balkoně. To se tady neděje, slyším každé druhé slovo.
- Pauza mezi koncem představení a potleskem je strašně krátká. Ještě ani nezhasnou a lidi už tleskají, někdy dokonce ještě dřív. Nejdelší pauza zatím byla asi pět vteřin.
- Hráli jsme tady dvě představení a v jednom z nich zazvonil telefon. Takže je to 50:50, i když se to pokaždé říká, aby si lidi vypnuli telefony... Jo, to sedí. Zatím tak na polovině představení, které jsem viděl, zvonily telefony. Ale docela agresivně, jednou jsme dokonce zaslechli i volajícího, protože majitel telefonu to nevypnul dost rychle...
- Některý lidi se chodí do divadla vyspat... To by nebylo to nejhorší, jen kdyby nechrápali.

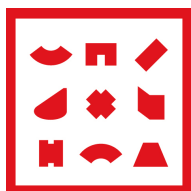
PŘEDVÁDĚČKY SEMINÁŘŮ

Srdečně zveme
Na sobotní dopoledne:

10:00 Tělocvična ZŠ Palackého (vstup přes školu)
Společná ukázka seminářů PEL a H

10:30 Sál Josefa Čapka
Seminář JéJé a I

11:00–13:00 Myšárna
Seminář WOW. Jedná se o průchozí prohlídku. Přijďte kdykoliv, ale truste se postupně, případně si u vstupu počkáte chvíli na odbavení. K vyzkoušení bude zvuková virtuální realita, hologram a další.

Zpravodaj 93. Jiráskova Hronova 2023

Vydává organizační štáb. **Redakce:** Michal Zahálka (šéfredaktor), Jana Soprová, Jana B. Hnilíčková, Kateřina Prášilová, Tereza Říhová, Lukáš Křížek, Jan Švácha, Jan Duchek (redakce), Johana Jurášová, Ivo Kristián Kubák (recenze), Ivo Mičkal (foto), Michal Drtina (grafika a zlom).

Neprošlo jazykovou korekturou. (Popravdě řečeno nemělo, ale náhodou šlo kolem několik unavených jazykových redaktorů.)

Stránky festivalu: www.jiraskuvhronov.eu E-mail: JHpravodaj@gmail.com